אסורה. הבהמה בהנאה ואע"פ שהשחיטה לאו לעבודת כוכבים היתה ואפילו לא זרק דמה לעבודת כוכבים נאסרה. וילפינן טעמא בשחיטת חולין [לט.] דגמר לה רבי יוחנן ממחשבת פגול דהויא מעבודה לעבודה דהשוחט את הזבח על מנת לזרוק את הדם למחר פיגול: **וריש לקיש אמר מותרת.** לא יליף חוץ מפנים אין מחשבין מעבודה לעבודה: **הניחא.** הא דמייתר לן זובח לגמר על הכלל ולא מוקמינן לה [1] האי דרשא לומר שמחשב מעבודה לעבודה הא ניחא לרבי יוחנן דנפקא ליה לענין איתסורי ממחשבת פיגול איכא למימר דלענין איחיודי גברא נמי מהתם יליף ועל כרחיך אייתר ליה זובח אלא לר"ל דלא יליף עבודת כוכבים מפיגול ניחא דהאי זובח להכי הוא דאתא שמחשבין מעבודה לעבודה: העובדי כוכבים העובדין את ההריס תניא במסכת ע"ז (דף מה.) ההריס מותרין בהנאה דכתיב אלהיהם על ההריס[2] ולא ההריס אלהיהם: **ועובדיהם נסייף.** אע"ג דמחובר לא מתסר עבודת כוכבים מיהא הוי. והכא נמי לא בעיא קרא הואיל ושחיטה לורך זריקה היא והא חשב בשחיטה ע"מ לזרוק הוה ליה כעובד עבודת כוכבים דהא זריקה בלא שחיטה לא סגי הלכך על כרחיך אי השתחואה ללמד על הכלל נפקא ליה לא ה"ל למיכתב זובח: **איכה יעבדו.** דמשמע כדרכה אין שלא כדרכה לא: **למעוטי מאי.** שלא כדרכה מאחר דילפינן בהשתחואה דאפילו אינה עבודת פנים מחייב שלא כדרכה אי ניחא למעוטי עבודת בזיון לעבודת כוכבים שעבודתה דרך כבוד כגון פוער עלמו לעבודת כוכבים שזובחין (ז) למה לי למעוטי מהאי קרא: **הא מהשתחואה נפקא.** שמלמדת על הכלל שאינו חייב אלא דרך כבוד בהשתחואה: **אלא הא דא"ר אלעזר מניין לזובח בהמה.** שהיא עבודת כבוד למרקולים שעבודתה בזיון וה"ה לפוער אם איתא לרבה בר רב חנין שהשתחואה מלמדת על הכלל ל"ל האי קרא להכי מהשתחואה נפקא: **לזובח להלעים.** ואינו מתכוין לקבלו עליו באלוה ומשמועינן קרא דעובר בלאו: **ארכסו ליה פורי.** והלך לבקשן: **האומר אעבוד.** משעה שהסיתוהו ומתלה חייב מיתה דנפקא לן לקמן [ע"ב] מלא תאבה ולא תשמע[3] הא אבה ושמע חייב מיד: **אלך ואעבוד.** שמחוסר הליכה אע"ג דאיכא למימר אדהכי הדר ביה: **נלך ונעבוד.** אע"פ שכלל עלמו עם אחרים דאיכא למימר הני אחרים לא אזלי ואיהו נמי לא ליזיל: **א"ל.** מתני' דקתני עובד אין אומר לא: **באומר איני מקבלו עלי.** באלוה: **אלא בעבודה.** על שאעבדנו דכל כמה דלא פלא ליה אין כאן אבה ושמע וסיפא דמשמע באמירה חייב בשקבלו עליו אלהותו מיד דכיון דאמר אעבוד מסתמא קבליה עליה באלוה אי לא פירש בהדיא שאינו מקבלו עליו אלא בעבודה: **בואו ועבדוני.** עושה את עלמו עבודת כוכבים ומסית בני אדם לעבדו: **מחייב.** מיתה כמסית: **רבי יהודה אומר לעולם אינו חייב.** בשביל דבור בלא מעשה אלא בניסת לעבודת כוכבים ואבה ושמע ואמר אעבוד אלך ואעבוד אבל באומר בואו ועבדוני פטור אלמא טעמא דרבי יהודה במסית אחרים לעלמו טעמא אחרינא הוא דהא בניסת חיובי מחייב בדיבורא: **מסית לעלמו.** במסית אחרים לעלמו שיעבדוהו אי הוי מסית או לא: **לא שמעי ליה.** שהרי הוא אדם כמותם ואפילו הניסתים לשאר עבודת כוכבים[1] אין ניסתין לעבוד אדם:

מאי

ריש לקיש אמר מותרת. פי' בהנאה ולא באכילה דמומר לעבודת כוכבים אסור לאכול משחיטתו אי נמי אפילו באכילה שרי כיון דלא היה מומר מעיקרא ובשחיטה זו הוא דנעשה מומר[2]: **איכה** יעבדו למעוטי מאי. תימה השתא נמי דאמר זביחה יצאה ללמדך תקשה ליה איכה יעבדו למעוטי מאי דלמעוטי שלא כדרכה בשאר עבודות לא איצטריך דמזביחה נפקא דוקא עבודת פנים וע"כ איכה יעבדו לרבויי אתא כגון פוער לפעור וזורק אבן למרקולים דלא נפקי ליה לא מזביחה ולא מהשתחואה ואי לאו איכה יעבדו ה"א דאפילו כדרכה בענין דרך כיבוד וי"ל דאי השתחואה ללמד יצאה לחייב בשאר עבודות אפילו שלא דרך כבוד כגון פוער לפעור וזורק אבן למרקולים נמי לא צריך קרא דמהשתחואה נפקא אע"ג דעבודתה דרך בזיון כיון שעובדין אותה בכך וגדולה מזו בעי למימר הש"ס בסמוך דנפקא ליה פוער למרקולים מהשתחואה דאהכי איצטריך איכה יעבדו אע"ג דאין עבודתו בכך אלא משום דעבודתו דרך בזיון וכ"ש פוער לפעור וזורק אבן למרקולים אע"ג דדרך בזיון כיון דעבודתו בכך: **מניין** לזובח בהמה למרקולים.

דמזובח לאלהים נפקא לן בזובח למכובדים אבל בזובח למבזיים לא וא"ת אזהרה שמענו מלא יזבחו עוגם מנא ליה בזובח למבזיים ועו"ק דמזובח לאלהים שמענו לעיל עוגם אבל אזהרה לזובח שלא כדרכה מנא ליה דהא לעיל גבי השתחואה איצטריך קרא לעוגם ואזהרה שלא כדרכה וי"ל דזובח לאלהים לעוגם ולא יזבחו לאזהרה וניחא השתא דקאמר אם אינו ענין לכדרכה דהא כתיב איכה יעבדו דהא"ל אם אינו ענין למכובדים דהא כתיב זובח לאלהים וגו' תנהו ענין למבזיים והשתא לכל שלא כדרכה איצטריך לא יזבחו ולא נקט מרקולים אלא משום דסתם מבזיים לאו אורחייהו בזביחה וא"ת ניחא דהני קראי למכובדים אבל למבזיים מנא לן דהא לקמן שלא השתחואות חד איצטריך לכשלא כדרכה דמכובדים ומד לשלא כדרכה דמבזיים וי"ל כיון דגלי קרא גבי השתחואה דלא שני ה"ה בשאר עבודות וכן פי' בקונט' לקמן: **האומר אעבוד.** פ"ה משנתרלה חייב דנפקא ליה מלא תאבה ולא תשמע אליו הא אבה ושמע חייב וקשה דאכתי לא ס"ד האי טעמא עד דמייתי ליה דרב יוסף אלא היינו טעמא דמקבלו עליו באלוה: **ומר** סבר מסית לעצמו לא שמעי ליה. תימה נהי דלא שמעי ליה ליחייב מיהא כשאר מסית דמחייב בדיבורא כשמכמינין לו עדים ואמרו היאך נניח אלהים חיים ונעבוד עצים ואבנים ואם אין חוזר בו חייב דהכי משמע וש לומר דוקא מסית לעבודת כוכבים דשמעי ליה דממשכי בתריה טפי אבל מסית לעצמו לא חשיב מסית כ"כ משום דלא שמעי ליה דאמרי מ"ש איהו מינן ועי"ל דבכולה שמעתין פליגי בניסת והא דקאמרינן לעיל היכא דפלחו כ"ע לא פליגי ר"ל במסית כ"ע לא פליגי דכיון דאי פלחו מחייב על כן יש לחייב המסית בדיבוריה במסית לעבודת כוכבים כי פליגי בדיבורא בעלמא בניסת כשאמר אין דרבי מאיר סבר דיבורא מילתא הוא ומחייב ניסת ומסיק דניסת לעבודת כוכבים דשמעי ליה אפילו רבי יהודה מודה דמחייב בדיבור כי פליגי במסית לעצמו אי מחייב ניסת או לא אבל במסית פשיטא דמחייב בדיבורא:

רבא

אסורה וריש לקיש אמר מותרת הניחא לר' יוחנן אלא לריש לקיש בעי קרא מתקיף לה רב פפא ולרבי יוחנן לא בעי קרא עד כאן לא קא אסר רבי יוחנן אלא בהמה אבל גברא לא בר קטלא הוא ואתא קרא לחיובי גברא לקטלא מתקיף לה רב אחא בריה דרב איקא ולר"ל מי בעי קרא עד כאן לא קא שרי ר"ל אלא בהמה אבל גברא בר קטלא הוא מידי דהוה אמשתחוה להר[4] דהר מותר ועובדה בסייף א"ל רב אחא מדפתי לרבינא למאי דקאמר ליה רבא בר רב חנן לאביי אימא יצאה השתחואה ללמד על הכלל כולו [1]איכה יעבדו למעוטי מאי וכי תימא למעוטי הפוער עצמו לזובחים מהשתחואה נפקא מה השתחואה דרך כיבוד אף כל דרך כיבוד אלא למעוטי [2]הפוער עצמו למרקולים ס"ד אמינא הואיל ועבודתו בזיון הוא אף כל בזיון קמ"ל אלא הא דאמר רבי [6]אליעזר [3]מנין לזובח [3]בהמה למרקולים שהוא חייב שנאמר [2]ולא יזבחו עוד את זבחיהם לשעירים אם אינו ענין לכדרכה דכתיב איכה יעבדו תניהו ענין לשלא כדרכה שלא כדרכה מהשתחואה נפקא התם בזובח להכעיס רב המנונא אירכסו ליה תורי פגע ביה רבה רמא ליה מתני' אהדדי תנן העובד עבודת כוכבים עובד אין אומר לא והאנן [3]תנן האומר אעבוד אלך ואעבוד נלך ונעבוד א"ל באומר איני מקבלו עלי אלא בעבודה [7]רב יוסף אמר תנאי שקלת מעלמא תנאי היא דתניא האומר בואו ועבדוני רבי מאיר מחייב [8]ור' יהודה פוטר [9]היכא דפלחו כולי עלמא לא פליגי דכתיב [3]לא תעשה לך פסל כי פליגי בדיבורא בעלמא רבי מאיר סבר [9]דיבורא מילתא היא ורבי יהודה סבר דיבורא לאו מילתא היא הדר אמר רב יוסף [8]לאו מילתא היא דאמרי דאפילו לר' יהודה בדיבורא נמי חיובי מחייב [9](דתנן) רבי יהודה אומר לעולם אינו חייב עד שיאמר אעבוד אלך ואעבוד נלך ונעבוד במאי קמיפלגי במסית לעצמו ואמרי ליה אין קמפלגי מר סבר מסית לעצמו שמעי ליה ואין דקאמרי ליה קושטא הוא ומ"ס מסית לעצמו לא שמעי ליה מימר אמרי

מ"ש

מסורת הש"ס

א) [ל"ל אלעזר], ב) ע"ז נא. זבחים קו., ג) לקמן סז., ד) [שבת נג: וש"נ], ה) שבת סג: וש"נ, ו) [ל"ל דתני'], ז) ל"ל להא, ח) [דבריס יבן], ט) [דבריס יג], י) בס"ל: לשאר גלמי ע"ז., כ) [וע' תוספות זבחים י. ד"ה ר"ל ותוספות חולין יד. ד"ה השוחטן],

תורה אור השלם

1. הִשָּׁמֶר לְךָ פֶּן תִּנָּקֵשׁ אַחֲרֵיהֶם אַחֲרֵי הִשָּׁמְדָם מִפָּנֶיךָ וּפֶן תִּדְרֹשׁ לֵאלֹהֵיהֶם לֵאמֹר אֵיכָה יַעַבְדוּ הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה אֶת אֱלֹהֵיהֶם וְאֶעֱשֶׂה כֵּן גַּם אָנִי: דברים יב ל
2. וְלֹא יִזְבְּחוּ עוֹד אֶת זִבְחֵיהֶם לַשְּׂעִירִם אֲשֶׁר הֵם זֹנִים אַחֲרֵיהֶם חֻקַּת עוֹלָם תִּהְיֶה זֹאת לָהֶם לְדֹרֹתָם: ויקרא יז ז
3. לֹא תַעֲשֶׂה לְךָ פֶסֶל וְכָל תְּמוּנָה אֲשֶׁר בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וַאֲשֶׁר בָּאָרֶץ מִתָּחַת וַאֲשֶׁר בַּמַּיִם מִתַּחַת לָאָרֶץ:
שמות כ ג

הגהות הב"ח

(ז) רש"י ד"ה למעוטי וכו' שזובחין לה למה לי:

מוסף רש"י

ר' יוחנן אמר אסורה. קסבר מחשבין מעבודה לעבודה דילפינן חוץ מפנים (ע"ז לד:) ממחשבת פיגול של פנים, שהשוחט על מנת לזרוק דם למחר או להקטיר אימורין למחר זהו עיקר פיגול (חולין לט.). **וריש לקיש אמר מותרת.** לאכילה (זבחים י.) גרים לקיש לא יליפינן, דפנים הוא דאמר רחמנא השוחט על מנת לזרוק את הדם פיגול ואע"ג דלא זרק, דהוי מחשב מעבודה לעבודה, מעבודה זו על חבלתה, אבל לענין עבודת כוכבים לא (ע"ז לד:) ואינה אסורה אלא אם כן שחט לעבודת כוכבים, שבשחיטתה עבד עבודת כוכבים או זרק דמה לעבודת כוכבים (זבחים י.). **מנין לזובח בהמה למרקוליס.** אע"פ שעבודתו דרך בזיון נקקו באבנים וחם עובדו דרך כבוד ולא קיימא ביה איכה יעבדו ואעשה כן, ואפ"ה מנין שהוא חייב (זבחים קו.) אע"פ שאין עבודתו בזביחה (ע"ז נא.). **אם אינו ענין לכדרכה.** לעבודת כוכבים שעבודתה בזביחה, דהא נפקא לן מאיכה יעבדו (שם). **האומר אעבוד כו'.** בלאחת מכל הלשונות הללו הוי מסית ומחייב (לקמן סז.). **תנאי שקלת מעלמא.** איכדת כולם, שאין אתה מוצא תנאים שנחלקו בכך, דתוקי הנך תרתי מתניתא חדא כמר וחדא כמר (שבת נג:) דלא משכחת תנאי דפליגי בהכי (פסחים מה: וכעי"ז ביצה יט.).

עין משפט נר מצוה

א [מיי' פ"ח מהל' ע"ז הל"א טוש"ע י"ד סי' קמה סעי' ח]:
קל ב מיי' פ"ג מהל' עבודת כוכבים הלכה ב טמג לחוון יז:
קלא ג מיי' שם הלכה ג:
קלב ד ה ו מיי' שם פ"ה הלכה ה:

עין משפט נר מצוה

קלג א מיי׳ פ״ה מהל׳ עבודת כוכבים הלכה ה:
קלד ב מיי׳ שם פ״ג הלכה ו:
קלה ג ד מיי׳ פט״ו מהל׳ שגגות הלכה ג:
קלו ה מיי׳ שם הלכה

רבא אמר פטור. תע״ג דכפ׳ בן סורר ומורה (לקמן דף עד.) אמר בעבודת כוכבים יהרג ואל יעבור י״ל נהי דחייב למסור עצמו לכתחלה מ״מ היכא דלא מסר את עצמו לא מיחייב מיתה ואין לומר דרבא לטעמיה דאמר בפ׳ ר׳ ישמעאל (ע״ז דף נד. וסס) אפי׳ עבודת כוכבים בזיעגא נאמר וחי בהן ולא שימות בהן דא״כ הני [1] (כריתות) דמייתי לימא דאתיא כמ״ד בפרק בן סורר ומורה (לקמן דף עד.) יהרג ואל יעבור דפלוגתא דתנאי היא [2] וי״מ הא דאמר יהרג ואל יעבור היינו בסתם עבודת כוכבים והכא איירי בעבודת כוכבים שהכל עובדים מאהבה ומירא דומיא דהמן דמייתי ומתני׳ דאחד העובד משמע ליה דאיירי כה״ג דאי בסתם עבודת כוכבים לא איצטריך דשמעינן ממתני׳ דהפוער עצמו לפעור [3] אע״ג דמכוין לבזויי חייב מיהו ההיא דכהן משיח הוה מצי לאוקומי בסתם עבודת כוכבים אלא דמשני שפיר ואי״ת לרבא אמאי לא השתחוה מרדכי להמן וי״ל כדאמר במדרש שהיו גלמים על לבו אי נמי משום קידוש השם כדאמרינן בירושלמי דשביעית (פ״ד) כגון פפוס ולוליינוס אחים שנתן להם מיס בזכוכית לבועה ולא קיבלו [4]: ורבא

מ״ש איהו מינן דידן ואין דקאמרי אחוכי עליה ומתני׳ כאן ביחיד הניסת כאן ברבים הניסתים יחיד לא מימלך וטעי בתריה רבים מימלכי ולא טעו בתריה אמר רב יוסף מנא אמינא לה דכתיב [1] לא תאבה לו ולא תשמע אליו [2] הא אבה ושמע חייב איתיביה אביי מי שאני בין ניסת דרבים לניסת יחיד והתניא [2] כי יסיתך אחיך בן אמך וגו׳ ואחר יחיד הניסת ואחר רבים הניסתים והוציא הכתוב יחיד מכלל רבים ורבים מכלל יחיד יחיד מכלל רבים להחמיר על גופו ולהקל על ממונו רבים מכלל יחיד להקל על גופם ולהחמיר על ממונם בהא מילתא הוא דשאני אבל בכל מילי כי הדדי נינהו אלא אמר אביי כאן בניסת מפי עצמו כאן בניסת מפי אחרים מפי עצמו מימלך מפי אחרים גריר בתרייהו אמר אביי מנא אמינא לה דכתיב לא תאבה לו ולא תשמע אליו הא אבה ושמע חייב רבא אמר אידי ואידי בניסת מפי אחרים הא דא״ל כך אוכלת כך שותה כך ממטיבה כך מריעה הא דלא א״ל כך אוכלת כך שותה כו׳ אמר רבא מנא אמינא לה דכתיב [3] מאלהי העמים אשר סביבותיכם הקרובים אליך וגו׳ מה לי קרובים ומה לי רחוקים הכי קא״ל מטיבותן של קרובים אתה למד מה טיבותן של רחוקים מאי לאו דאמר ליה כך אוכלת כך שותה כך מטיבה כך מריעה ש״מ רב אשי אמר סיפא בישראל [6] מומר רבינא אמר לא זו אף זו קתני [3] איתמר העובד עבודת כוכבים מאהבה ומיראה אביי אמר חייב רבא אמר פטור אביי אמר חייב דהא פלחה רבא אמר [3] פטור אי קבליה עליה באלוה אין אי לא לא: סימן עב״ד ישתחו״ה למשי״ח: ואמר אביי מנא אמינא לה דתנן העובד עבודת כוכבים אחד העובד כו׳ מאי לאו אחד העובד מאהבה ומיראה ורבא אמר לך לא כדמתרץ רבי ירמיה [3] אמר אביי מנא אמינא לה דתניא [4] לא תשתחוה להם להם אי אתה משתחוה אבל אתה משתחוה לאדם כמותך יכול אפילו נעבד כהמן ת״ל [4] ולא תעבדם והא המן מיראה הוה נעבד ורבא כהמן ולא כהמן כהמן דאיהו גופיה עבודת כוכבים ולא כהמן דאילו המן מיראה והכא לאו מיראה ואמר אביי מנא אמינא לה דתניא [7] כהן משיח בעבודת כוכבים רבי אומר בשגגת מעשה וחכמים אומרים [3] בהעלם דבר [7] ושוין שבשעירה כיחיד [8] ושוין שאין מביא אשם תלוי [9] האי שגגת מעשה דעבודת כוכבים ה״ד אי קסבר בית הכנסת הוא והשתחוה לו הרי לבו לשמים אלא דחזא אנדרטא והשתחוה לו אי קבליה עליה באלוה מזיד הוא ואי

מאי שנא איהו. להיות אלוה יותר ממני ואין דקאמר ליה אחוכי עליה: **ומתניתין.** דקשיין אהדדי הכי ממוקמא רישא דקתני עובד אין אומר לא: **ברבים הניסתים.** דאפילו נתרצו מימלכי והדרי בהו ולא טעו הלכך לא קרינן ביה אבה ושמע וסיפא דמחייב באבה ושמע ביחיד הניסת דכיון דנתרצה לא דעתיה למהדר והוא אבה ושמע ורחמנא חייביה: **והוציא הכתוב יחיד מכלל רבים.** וילך ויעבוד וגו׳ וסקלתם (דברים יג): **ורבים מכלל יחיד.** לדון בסייף הכה תכה (שם יג) דעיר הנדחת: **להחמיר על ממונם.** ושרפת באש וגו׳ (שם) אבל יחיד הקל בממונו שלא גזר עליו לאבדו: **מפי עצמו.** שאין אחר מסיתו: **מנא אמינא לה.** דבדבורא ניסת מפי אחריס הוא דמחייב: **הא אבה ושמע.** למסיתו חייב: **אידי ואידי בניסת מפי אחריס.** ומשכחת לה דלא נתחייב ניסת משוס אבה ושמע כגון דלא אמר ליה מסית שבחיה דעבודת כוכבים כך אוכלת וכך שותה דכיון דלא ידע ביה מילתא דשבחיה מהדר קא הדר ביה ולא אבה ושמע: **מנא אמינא לה.** דכי כתוב אבה ושמע בדאמר ליה כך אוכלת וכך שותה משמעי: **דלפיב.** בפרשת מסית מאלהי העמים אשר סביבותיכם הקרובים אליך או הרחוקים ממך מה לי קרובים ומה לי רחוקים אלא מפני שדרכו של מסית לדבר על עבודת כוכבים רחוקה שאינו מכיר בה ומוליא בפיו השקר ואומר כך אוכלת וכך שותה לפיכך אני אומר לך הסתכל בעבודת כוכבים הקרובות לך ותראה שאין בהם ממש ומהן אתה למד טיבן של רחוקים. אלמא קרא בדאמר ליה כך אוכלת כתוב: **רב אשי אמר סיפא.** דמחייב באמירה בישראל מומרי [6] דכיון דקבל עליה מו לא הדר ביה שהרי הופקר בכך: **רבינא אמר.** לעולם בישראל גמור וכולה מתני׳ בחד טעמא ותנא רישא עובד וסיפא אומר ולא זו אף זו קתני כלומר ולא עובד בלבד אמרו אלא אף אומר חייב: **מאהבה ומיראה.** מאהבת אדם ומיראת אדם ולא אבה בלבו באלהות: **חייב.** במזיד ובהתראה במיתה ובשוגג דכסבור מותר לעשות כן חייב בחטאת: **פטור.** בין במזיד בין בשוגג דלאו כלום עבד: **אחד העובד.** והלא המזבח והמקטיר עובדין הן אלא הכי קאמר אחד העובד ואפילו מאהבה ומיראה ואחד המזבח לשם אלהות דתנא סיפא לגויי עליה דריש דמאהבה ומיראה הוא ואפילו הכי חייב: **כדתירץ ר׳ ירמיה.** אחד העובד כל עבודה שהיא דרכה בכך ואחד המזבח שלא כדרכה ולעולם רישא וסיפא לשם אלהות: [6] **ולא תעבדם.** יתירא הוא: **נעבד להמן.** שעשה עצמו עבודת כוכבים כדאמר במגילה (דף יט.) דאי לאו הכי לא הוה מרדכי מתגרה בו והיה כורע ומשתחוה לו: **והא המן.** מירא״ת המלך הוו פלחי ליה כדכתיב (אסתר ג) כי כן צוה לו המלך וקתני דלא: **ודלא כהמן.** דקתני [7] יכול אפילו נעבד כהמן לאו למיסר מירא״ה אלא למיסר אדם הנעבד לשם עבודת כוכבים שלא מירא״ה למסגד ליה בסתמא והאי דנקט המן משום דעשה עצמו עבודת כוכבים הוא: **כהן משוח.** בקרבן עבודת כוכבים: **ר׳ אומר בשגגת מעשה.** אפילו לא נעלם ממנו איסור עבודת כוכבים אלא ששגג במעשה חייב. ואע״ג דבשאר מצות אין מביא קרבן האמור בו אלא א״כ נעלמה ממנו הלכה דכתיב גבי חטאת לגבור (ויקרא ד) ונעלם דבר כגון הורו ב״ד שחלב מותר ועשו ע״י העלמתן דבפר כהן משוח כתוב (שם) לאשמת העם הרי משוח כלגבור אפילו הכי בעבודת כוכבים שקרבנו שוה לשאר יחידים כדקתני וחזיל מחייב בשגגת מעשה בלא העלם דבר. ולקמן מפרש האי שגגת מעשה היכי דמי: **וחכ״א.** אף כאן אינו חייב אלא בהעלם דבר. ובהוריות בפ״ב (דף ז:) ילפינן טעמא מקרא: **ושוין שבשעירה כיחיד.** ואפילו לרבנן דלא משוי ליה כשאר יחיד לענין להתחייב בלא העלם דבר מודים הן שאין קרבנו בעבודת כוכבים חלוק משאר יחיד שמביא שעירה דכתיב גבי קרבן עבודת כוכבים בפרשת שלח לך [במדבר טו] ואם נפש אחת אחד יחיד ואחד נשיא ואחד משוח [6] משמע ואע״פ שנשיא ומשוח חלוקין מן היחידים בשאר מצות שהנשיא מביא שעיר זכר ונאכל וכהן משוח פר ונשרף והיחיד מביא כשבה או שעירה בעבודת כוכבים שוין הן: **ושוין שאינו מביא אשם תלוי.** על שוס לא הודע שבתורה משוס דגבי אשם תלוי כתיב (ויקרא ה) על שגגתו אשר שגג משמע מי שמביא חטאת על הודע דשגגת מעשה מביא אשם תלוי על לא הודע יצא משוח שאין מביא חטאת אלא בהעלם דבר ואשמעינן הכא אפילו לרבי דאמר שיש לך קרבן שהמשוח חייב בשגגת מעשה מודה הוא שאין מביא אשם תלוי. ובמס׳ הוריות (ז:) יליף מקרא מדכתיב באשם תלוי [ויקרא ה] שגגתו שגגתו [9] תרי זימני מי שכל חטאו בשגגה יצא משוח שאין כל חטאו בשגגה שהרי בשאר מצות צריך העלם דבר: **שגגת מעשה.** בלא העלם דבר ה״ד: **הרי לבו לשמים.** ולא השתחוה זה לעבודת כוכבים לא מזיד ולא שוגג הוא [9] אלא לשמים שהרי לשמים נתכוין ואפילו היה יודע שזה הבית עבודת כוכבים הוא והוא משתחוה בתוכו לשמים אין כאן עונש שהרי אף משתחוה לבית הכנסת לא לבית הוא משתחוה אלא למי ששכן שמו עליה: **אלא דחזא אנדרטא וסגיד ליה.** שראה דמות [9] שהיו רגילין לעשות בדמות המלך והראה אותו משתחוה לו לכבוד המלך ופעמים שעובדין אותו וזה ראה אחד שהיה נעבד ולא ידע שהוא נעבד והשתחוה לו: **אי דקבליה עליה באלוה.** שהשתחוה לו לשם עבודת כוכבים מזיד הוא: ואי

מסורת הש״ס

[1] [בס״פ: משומד], [2] שבת עב: [כריתות ג.], [3] [ומאר רש״ס], [4] הוריות ז:, [5] שבת עב: כריתות ג., [6] בס״פ: משומד, [7] [ל״ל אחר ד״ה נעבד], [8] [הא דקתני רש״ס], [9] [שגגתו שגג רש״ס], [10] בס״פ ליתא הוא, [11] בס״פ: אלא, [12] [ל״ל בריתות], [13] [עי׳ תוס׳ שבת עב:],

תורה אור השלם

1. לא תאבה לו ולא תשמע אליו ולא תחוס עינך עליו ולא תחמל ולא תכסה עליו: דברים יג ט
2. כי יסיתך אחיך בן אמך או בנך או בתך או אשת חיקך או רעך אשר כנפשך בסתר לאמר נלכה ונעבדה אלהים אחרים אשר לא ידעת אתה ואבתיך: דברים יג ז
3. מאלהי העמים אשר סביבתיכם הקרבים אליך או הרחקים ממך מקצה הארץ ועד קצה הארץ: דברים יג ח
4. לא תשתחוה להם ולא תעבדם כי אנכי יי אלהיך אל קנא פקד עון אבת על בנים על שלשים ועל רבעים לשנאי: שמות כ ד

גליון הש״ם

תוס׳ ד״ה רבא. וי״מ הא דאמר. ע״ל סה ע״א תוד״ה הומיל ושנו: **בא״ד אע״ג** דמכוין לבוויי. ע״ל סד ע״א תוס׳ ד״ה אע״ג:

הגהות הב״ח

(א) רש״י ד״ה ושוין כו׳ ואחד משוח במשמע:

מוסף רש״י

מטיבותן של קרובים אתה למד מה טיבותן של רחוקים. כשם שאין ממש בקרובים, כך אין ממש ברחוקים (דברים יג ח). **רבי אומר בשגגת מעשה.** לחודיה, וחכמים אומרים **בהעלם דבר.** כלומר עם שגגת מעשה כשאר מצות (הוריות ז:). **הרי לבו לשמים.** דאי נמי בבית עבודת כוכבים השתחוה לשמים לאו איסורא עבד ולילא חטאת (כריתות ג. וכעי״ז שבת עב:). **אנדרטא.** צורת המלך שעושין לכבוד המלך והשתחוה לה ולא לשם אלהות (שבת עב:).